

Informacje ogólne o rewitalizacji

Co to jest rewitalizacja?

W najbardziej ogólnym ujęciu, rewitalizacja to działania na rzecz trwałego wyprowadzenia obszarów kryzysowych z sytuacji kryzysowej. „Sytuację kryzysową” należy tu rozumieć przede wszystkim jako współwystępowanie różnych problemów społecznych (związanych na przykład z niską jakością życia, ubóstwem, wykluczeniami społecznymi, problemami na rynku pracy, niskim poziomem edukacji, przestępczością, niskim poziomem aktywności i aspiracji społecznych) przy równoczesnym występowaniu problemów związanych ze zdegradowaną przestrzenią lub niekorzystnym stanem środowiska, ewentualnie niskim stanem rozwoju gospodarczego, czy niedorozwojem infrastruktury technicznej. Rewitalizacja jest więc kierowana do obszarów, gdzie oprócz problemów społecznych ma miejsce niekorzystna sytuacja także w innych dziedzinach codziennego życia mieszkańców.

W zależności od identyfikowanych problemów, celem rewitalizacji będzie więc najczęściej:

- Poprawa ogólnego poziomu rozwoju społecznego – mierzonego na przykład wzrostem aktywności społecznej, czy zmniejszeniem skali wykluczeń;
- Poprawa sytuacji materialnej ludności;
- Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług publicznych;
- Ożywienie gospodarcze.

W zależności od charakteru przeprowadzonych działań, rewitalizacja może doprowadzić do osiągnięcia poprawy w jednym z tych aspektów albo w kilku równocześnie

Spotykane definicje rewitalizacji

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.”

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz

zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju

Rewitalizacja - (łac. re-+vita - dosłownie: przywrócenie do życia, ożywienie), ang. revitalization, urban renewal, urban redevelopment – zespół działań urbanistycznych i planistycznych, koordynowanych przez lokalną administrację samorządową, których celem jest społeczne, architektoniczne, planistyczne i ekonomiczne korzystne przekształcenie wyodrębnionego obszaru gminy będącego w stanie kryzysu wynikającego z czynników ekonomicznych i społecznych. Niektóre programy rewitalizacyjne nakierowane są na ożywienie zdegradowanych obszarów miast które utraciły swoją pierwotną funkcję, np. przemysłowych; celem wówczas jest znalezienie dla nich nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym obszary zmieniają swoją funkcję.

Wikipedia (<https://pl.wikipedia.org/wiki/Rewitalizacja>)

Czy rewitalizacja może być tematem wstydlivym dla społeczności nią objętych?

Obszary rewitalizowane to obszary cechujące się nawarstwieniem problemów społecznych. Wyznaczenie obszaru do rewitalizacji wiąże się więc z imiennym wskazaniem miejscowości (lub części miast), w których cechy świadczące o rozwoju społecznym mieszkańców są najgorsze w gminie. Taka sytuacja może stygmatyzować i powodować dyskomfort lub niechęć wśród mieszkańców rewitalizowanych obszarów. Dlatego tak ważne jest uświadomienie wszystkim mieszkańcom gminy – nie tylko mieszkańcom obszarów rewitalizowanych – że mieszkańców obszarów rewitalizowanych nie obarcza się winą za niekorzystne wskaźniki ani nie postrzega jako źródła problemów rozwojowych gminy. Sytuacja kryzysowa ma zawsze podłoże wieloaspektowe, a rewitalizacja jest szansą na rozwiązanie problemów, co przyniesie korzystne efekty nie dla społeczności rewitalizowanych, ale dla całej społeczności gminy. Najlepszym dowodem na takie właśnie postrzeganie rewitalizacji (jako instrumentu wsparcia rozwoju obszarów najsilniej tego wsparcia potrzebujących) jest stworzenie

ustawy temu służącej oraz przeznaczenie środków publicznych na taką interwencję – adresowaną do każdej gminy w Polsce.

Typowe (najczęściej notowane) dla obszarów wiejskich problemy społeczne, których nagromadzenie albo szczególnie duże natężenie może stanowić podstawę do prowadzenia działań rewitalizacyjnych:

- Wysokie uzależnienie mieszkańców od systemu pomocy społecznej;
- Ubóstwo powodowane bezrobociem;
- Niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy;
- Wysoki udział ludności starszej, zwłaszcza w połączeniu z brakiem infrastruktury oraz oferty zagospodarowania czasu wolnego ludności starszej i usług opiekuńczych adresowanych do tej grupy;
- Niska aktywność społeczna mierzona uczestnictwem mieszkańców w życiu kulturalnym, społecznym i politycznym;
- Niska jakość nauczania w szkołach, do których obszarów obsługi należą mieszkańcy zamieszkujący dany obszar;
- Utrudniony dostęp do usług w zakresie kultury.

Co nie jest rewitalizacją?

Pojęcie rewitalizacja jest błędnie stosowane w odniesieniu do wszelkich działań o charakterze naprawczym, remontowym, modernizacyjnym. Powszechnie spotykane są sformułowania „rewitalizacja parku”, „rewitalizacja dworca kolejowego”, „rewitalizacja drogi”, „rewitalizacja budynku”, „rewitalizacja płyty rynku”. Tymczasem podstawowymi warunkami, które muszą być spełnione, by dane działania zasługiwały na miano „rewitalizacji” są: ukierunkowanie na efekty społeczne (czyli działania podporządkowane realizacji celów w dziedzinie jakości życia), ukierunkowanie na trwałą poprawę stanu (a więc trwałą zmianę dotychczasowej sytuacji kryzysowej), wieloaspektowość i kompleksowość (czyli prowadzenie wielu uzupełniających się działań, najczęściej trwających przez dłuższy czas, a nie tylko pojedynczych, krótkotrwałych interwencji). Rewitalizację prowadzi się też zawsze w odniesieniu do społeczności zamieszkującej pewien dający się wydzielić obszar (odróżniający się od obszarów sąsiednich) – nie są to nigdy działania mające na celu odnowę tylko pojedynczych obiektów.

Podstawy prawne rewitalizacji

Dla osób zainteresowanych pogłębieniem lub uporządkowaniem wiedzy o rewitalizacji, polecamy odnośniki do:

Ustawa o rewitalizacji: Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Dz.U. 2015 poz. 1777

link:

(<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20150001777>)

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

link:

(https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/6107/Wytyczne_dot_rewitalizacji_zatwierdzone_3VII2015.pdf)

Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

link:

(http://www.mojregion.eu/files/dokumenty%20rpo/konkursy_nabory/2016_01_29_Konurs%20na%20przygotowanie%20lub%20aktualizacje%20programow%20rewitalizacji/Zasady%20programowania%20przedswiezec%20rewitalizacyjnych.pdf)

Prezentacja Urzędu Marszałkowskiego na temat rewitalizacji

link:

(https://www.kujawsko-pomorskie.pl/pliki/wiadomosci/20160223_rewitalizacja/srodki_rpo_jako_instrument_realizacji_procesow_rewitalizacyjnych.pdf)